

Pč

Pracovní činnosti

II. stupeň

CHARAKTERISTIKA VYUČOVACÍHO PŘEDMĚTU**Obsahové, časové a organizační vymezení vyučovacího předmětu**

- Obsah vyučovacího předmětu „Pracovní činnosti“ (Pč) je tvořen částí obsahu vzdělávacího oboru „Člověk a svět práce“ pro II. stupeň a jsou v něm integrovány tematické okruhy průřezových témat. Vede k naplnění očekávaných výstupů RVP ZV.
- Název vyučovacího předmětu je zvolen v důsledku cíleného zaměření vzdělávacího oboru na praktické pracovní dovednosti a návyky. Svým obsahem vyučovací předmět navazuje na tematické okruhy „Práce s drobným materiálem“, „Konstrukční činnosti“, „Pěstitelské práce“ a „Příprava pokrmů“ vyučovacího předmětu „Pracovní činnosti“ (Pč) na I. stupni.
- Vyučování je realizováno ve všech ročnících 2.stupně v relativně samostatných okruzích odpovídajících tematickým okruhům „Práce s technickými materiály“, „Design a konstruování“, „Pěstitelské práce, chovatelství“, „Provoz a údržba domácnosti“ a „Příprava pokrmů“.
- Při své znalostní (teoretická) složce spočívající v základním poučení o materiálech, nářadí, pracovních postupech, technologiích a při svém integrativním charakteru spočívajícím ve využívání znalostí získaných v řadě jiných oblastech vzdělávání, má vyučovací předmět pro svůj dominující činnostní charakter nezastupitelné místo ve výuce, je-li spojen s „prací“ na žákovském „výrobku“ (hlavní motivační faktor předmětu).
- Vysoká hodnota vlastníma rukama žákem vytvořeného „výrobku“ je přirozeným pedagogickým prostředkem, navazujícím na předchozí vývoj žáka, pro posilování jeho kompetencí v rámci tematických okruhů průřezového tématu „Osobnostní a sociální výchova“ (práci zůstává její nezastupitelný socializační charakter). Zároveň umožňuje postupně zpřesňovat představu žáka o vlivu výroby na okolní svět a tím je propojen se všemi tematickými okruhy průřezového tématu „Environmentální výchova“.
- Prožitkem získanou zkušenost při řešení problémů při „prací“ na svém „výrobku“ nelze žákům nahradit čímkoliv jiným, zejména je-li žákům umožněno tento dokončit.
- Vyučovací předmět „Pracovní činnosti“ (Pč):
  - umožňuje poznat vlastnosti některých vybraných surovin a materiálů a jejich užité vlastnosti
  - seznamuje s nástroji, nářadím, pomůckami a další dostupnou technikou pro ruční opracování a jednoduchými pracovními postupy při jejich používání
  - seznamuje s technickou dokumentací, vybavuje základními dovednostmi pro vytváření jednoduchých technických podkladů pro vlastní činnost
  - umožňuje získat základní a praktické dovednosti a návyky na úrovni momentální fyzické zdatnosti žáka při ručním opracování dostupných a vhodných materiálů a při dodržování technologické kázně
  - rozvíjí návyky pro dodržování hygieny, bezpečnosti a ochraně zdraví při práci, poučí o první pomoci při úrazu při práci
  - seznamuje se základy organizace a plánování práce, umožňuje jejich realizaci na malých projektech skupinami žáků
  - rozšiřuje znalosti o různých oborech lidské činnosti ve světě řemesel a techniky, formách fyzické a duševní práce, což přispívá k orientaci při volbě vlastní budoucí

- profese
  - umožňuje získat nezbytný soubor vědomostí, pracovních dovedností a návyků potřebných v běžném životě spolu s vědomím potřeby dalšího sebevzdělávání
  - formuje osobnost žáka rozvíjením celé řady jeho vlastností, motorických i tvořivých schopností a dovedností potřebných v běžném životě
- S přihlédnutím k aktuální fyzické zdatnosti žáků a jejich individuálním psychomotorickým schopnostem není na rozdíl od skupinové při individuální práci limitujícím faktorem plnění úkolů v termínech, žáci zde svoje schopnosti pro dělbu práce teprve poznávají.
- Z hlediska významu a smyslu práce jako takové není výuka zaměřena ani na jednorázové provedení ani na trénink opakovaným nacvičováním jednotlivých pracovních úkonů, ale na jejich postupné řazení k vytvoření finálního výrobku, který je hlavním motivačním faktorem předmětu; případný jiný výběr na kvalitu náročnějších výrobků je záležitostí dohody učitele s žákem.
- Do vyučovacího předmětu „Pracovní činnosti“ (PČ) jsou zařazeny tematické okruhy průřezových témat: „Osobnostní a sociální výchova“, „Multikulturní výchova“,
- Vyučovací předmět „Pracovní činnosti“ (PČ) je na II. stupni vyučován jako samostatný předmět v ročnících:
  - 6. ročník ... 2 hod / týden včetně 1 hod z disponibilní časové dotace
  - 7. ročník ... 2 hod / týden z disponibilní časové dotace
  - 8. ročník ... 2 hod / týden včetně 1 hod z disponibilní časové dotace
  - 9. ročník ... 2 hod / týden z disponibilní časové dotace
- Pro výuku tematických okruhů „Práce s technickými materiály“ a „Design a konstruování“ je využívána žákovská dílna, jejíž kapacita umožňuje praktickou část výuky skupině v maximálním počtu 16 žáků při zajištění jejich hygieny a ochrany zdraví. Při výuce je využíváno veškeré vybavení dílny, které je určeno pro žáky pro základní ruční opracování materiálů. Pro pobyt v dílně se žáci převlékají.
- Pro výuku tematického okruhu „Pěstitelské práce, chovatelství“ je využíván školní pozemek se skleníkem.
- Pro výuku tematických okruhů „Provoz a údržba domácnosti“ a „Příprava pokrmů“ je využívána vhodně vybavená žákovská kuchyňka.
- Výuka může probíhat podle charakteru prací i ve třídách, v rámci areálu školy či mimo něj.
- Vyučovací jednotkou jsou dvě vyučovací hodiny, tak aby žáci mohli pracovat podle svých schopností individuálním tempem a s nezbytnou dobou pro odpočinek.
- Při výuce jsou využívány nejrůznější metody a formy práce od frontálních v teoretické části vyučování přes maloskupinové až po individuální při zhotovování konkrétního výrobku a podle jeho složitosti - obvykle jako projektové práce.
- Vzdělávání ve vyučovacím předmětu „Pracovní činnosti“ (PČ) směřuje k utváření a rozvíjení klíčových kompetencí tím, že vede žáka k:
  - získání vlastní zkušenosti prožitkem a pozorováním při řešení pracovních situací v běžném životě, případně pro rozhodování o možném budoucím životním a profesním zaměření
  - osvojení si základních pracovních dovedností a návyků při bezpečném a účinném používání materiálů, nástrojů, pomůcek a dalšího vybavení

- dodržování vymezených pravidel, plnění povinností a závazků
- posílení pozitivního postoje k výsledkům pracovní činnosti nejen z hlediska kvality, funkčnosti, hospodárnosti a společenského významu, ale i z hlediska ochrany svého zdraví i zdraví druhých, ochrany životního prostředí i ochrany kulturních a společenských hodnot
- posílení sebedůvěry ve vlastní schopnosti při uplatňování vlastní tvořivosti a nápadů a při vynakládání úsilí na dosažení kvalitního výsledku, pocítit odpovědnost za kvalitu svých i společných výsledků práce, pochopit potřebu sebevzdělávání v souvisejících oblastech
- pochopení práce a pracovní činnosti jako příležitosti k seberealizaci, sebeaktualizaci a k rozvíjení podnikatelského myšlení
- rozvíjení schopnosti adaptace na různé pracovní podmínky při fyzické práci
- poznání hodnoty práce člověka, nezbytnosti propojení fyzické a duševní práce, úlohy techniky jako významné součásti lidské kultury ve vztahu k životnímu prostředí

Výchovné a vzdělávací strategie pro rozvíjení klíčových kompetencí

- Kompetence k učení
  - zadáváme žákům samostatné nebo maloskupinové práce vyžadující aplikaci teoretických poznatků
  - vyžadujeme od žáků vhodné rozvržení vlastní práce
  - umožňujeme žákům ve vhodných případech realizovat vlastní nápady a náměty ke zhotovení výrobku
  - podporujeme žáky ve vyhledávání potřebných informací ke zvládnutí zadané nebo vlastní práce
- Kompetence k řešení problémů
  - vytváříme pro žáky praktické problémové úlohy a situace, při nichž je nutné řešit praktické problémy
  - nabízíme žákům k řešení úkoly, které vyžadují propojení znalostí z více vyučovacích předmětů i využití praktických dovedností z různých oblastí lidské činnosti, a tudíž i více přístupů k vyřešení
  - vedeme žáky k vytrvalosti při případném nezdaru a k dokončení započatého úkolu
  - iniciujeme u žáků sebereflexi na základě jimi zvolené způsobu řešení problému (díky okamžitým účinkům jejich jednání je vede ke kritickému myšlení, uvážlivým rozhodnutím a jejich obhajobě, uvědomování si zodpovědnosti za svá rozhodnutí, hodnocení výsledků)
  - sledujeme průběžně, jak žáci řešení problémů prakticky zvládají
- Kompetence komunikativní
  - vedeme žáky k používání správné terminologie při prezentaci vlastní činnosti, k vyjádření myšlenek a názorů v logickém sledu podle postupu práce, výstižně a souvisle
  - vedeme žáky k porozumění grafickému technickému jazyku a k jeho používání při řešení technických problémů
- Kompetence sociální a personální
  - vedeme žáky k poznání potřeby a důsledků přijetí určité role v pracovní skupině, kterou ovlivňují kvalitu společné práce

- vytváříme podmínky pro příjemnou atmosféru v pracovní skupině a k upevňování dobrých mezilidských vztahů při efektivní spolupráci s druhými při řešení daného problému
- vedeme žáky k rozlišování osobních a pracovních vztahů, k vnímání rizika při snaze o poskytnutí nedokonalé pomoci druhým (vědomosti, fyzická zdatnost, nabytá zručnost, ...), která by mohla spíše ohrozit rozvoj či zdraví druhého
- vedeme žáky k hlubšímu pochopení smyslu pravidel uvedených v provozním řádu dílny
- podporujeme žáky ve vytváření pozitivní představy o sobě samých, o vlastní schopnosti získat odpovídající pracovní dovednosti a návyky
- Kompetence občanské
  - vedeme žáky prostřednictvím přímého kontaktu s ostatními, s materiálem a pracovními prostředky a zavedenými pravidly jednání a podle dané situace k možnosti pochopit základní principy, na nichž spočívají společenské normy a zákony, uvědomit si důsledky svých práv i povinností při výuce, přijímat odpovědnost za svou činnost a zrealizované změny ve svém okolí
  - vedeme žáky při jejich pracovní činnosti k vnímání možnosti vzniku situací ohrožujících zdraví a život jejich nebo jiného, k jejich rozeznání a k jejich předcházení a v případě jejich vzniku svým chováním a dle svých možností účinnou pomocí tyto krizové situace zvládat - chovat se zodpovědně
  - vedeme žáky k poznávání areálu školy jako kulturní památky a jejího okolí jako výsledku pracovní činnosti našich předchůdců i současníků, a k aktivnímu a tvořivému zapojení do dění a pracovních aktivit v rámci jejich možností
  - vedeme žáky k účasti na soutěžích řemeslného nebo technického zaměření
- Kompetence pracovní
  - vedeme žáky k osvojení si a rozvíjení správných a bezpečných pracovních dovedností a návyků, k volbě vhodných materiálů, nástrojů a vybavení, k volbě vhodných a efektivních postupů při realizaci výrobků, k pořádku na svém pracovišti při pracovní činnosti
  - vyžadujeme důsledně dodržování vymezených pravidel, šetření materiálu a nářadí, na plnění povinností a závazků (jako základu pracovní technologické kázně a ochrany zdraví)
  - vedeme žáky k pečlivé práci, k dosažení kvalitního, funkčního, hospodárného a užitečného výrobku
  - vyžadujeme od žáků ohodnocení vlastní práce, jejího tempa a výsledku, k posílení pocitu vlastního úspěchu